

פרשת כי תשא (תשפ"ב)

וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם (ל"ב, ל"ד)

פירש רש"י עתה שמעתי אליך מלכלותם יחד, ותמיד תמיד כשאפקוד עליהם עונותיהם ופקדתי עליהם מעט מן העון הזה עם שאר העונות, ואין פורענות באה על ישראל שאין בה קצת מפרעון עון העגל כדאיתא במסכת סנהדרין (ק"ב, א'). ולכאורה צריך להבין דמיד אחר זה (ל"ב, ל"ה) כתיב ויגף ה' את העם על אשר עשו את העגל, ולמה הביא הקב"ה נגף זה, והלא הסכים למשה רבינו שלא לענוש את כלל ישראל עכשיו, ובפרט לאחר שבני לוי כבר הרגו כשלושת אלפי איש כמו שכתוב לעיל (ל"ב, כ"ח).

והנה, הרמב"ן דקדק שהתורה לא הזכירה כמה היו המתים במגפה כמו שנזכרו הנהרגים ביד בני לוי, ואמר שאולי לא מתו עכשיו במגפה רק נגפם ה' למות לאחר זמן בלא עתם אבל לא עכשיו, וממילא לא מנה המתים עכשיו במגפה, שלא מתו עכשיו. ולפי זה נגף זה שנגף ה' את העם הוא תוצאה של וביום פקדי ופקדתי עליהם, והקב"ה רצה לענוש את בני ישראל לאחר זמן ועשה את זה על ידי המגפה, אבל לא נגף אותם עכשיו, רק לאחר זמן. (נ.מ.)

ויצר אותו בחרט ויעשהו עגל מסכה (ל"ב, ד')

עין ברש"י שכתב ב' פירושים בזה. ולולי דמסתפינא אמינא דאפשר גם כן לרמז פירוש ג', דויצר הוא מלשון יצירה ובריאה, היינו שכל יצירת העגל על ידי אהרן היה בחרט, בשביל פתחי חרטה שאם יחטאו הדורות שאחר כך בעבודה זרה ואפילו רוב בני ישראל ח"ו יעבדו עבודה זרה, לא יהיו נעולים בפניהם דרכי תשובה, כי יאמרו להם צאו ולמדו מדור המדבר שחטאו רבים ונתקבלו בתשובה, כדאיתא במסכת עבודה זרה (ד', ב') אמר ר' יהושע בן לוי לא עשו ישראל את העגל אלא ליתן פתחון פה לבעלי תשובה. וכעין זה מצאתי בספר צמח צדק מהרב הקדוש מדינוב זי"ע. (בן לאשרי)